

שיית חסידים

גליון ללימוד ודרכי החסידות • יו"ל ע"י היכל מנחם

שבת מברכים אדר ב' • פרשת שקלים • ה'תשפ"ב

פרפראות לתורה

השרשת ענווה

הרב הקדוש רבי שמחה-בונם מפשיסחא זצוק"ל חינך את תלמידיו לעשות מלאכות בזויות, כדי להשריש בליבם את מידת הענווה.

כיון שבין תלמידיו היו תלמידי חכמים גדולים, היו שראו בכך השפלת כבוד התורה. הסביר זאת רבי בונם: הגמרא אומרת שאין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור ועשיר, חכם ועניו. וכל התכונות הללו נלמדות ממש רבינו (גבורה - מהפסוק 'יפרוש את האוהל על המשכן', וכך הלאה). ונשאלת השאלה, מדוע תלויה השראת השכינה בגבורה ובעושר?

אלא שאמנם התכונה העיקרית שמביאה את השראת השכינה היא הענווה, אבל מי שהוא חלש ועני, אין כל רבותא שהוא עניו, וכי במה יתגאה? ולכן ניסיון הענווה הוא דווקא במי שהוא חכם, גיבור ועשיר. נמצא שדווקא בתלמידי חכמים ובבעלי-מעלות יש להשריש את הענווה, שלא יתגאו במה שיש להם - כי הכל מהקב"ה.

משכן התורה

כאשר הרב הקדוש רבי אהרן מקראקא היה מתלמידי הרב הקדוש רבי שלמה מרדומסק זצוק"ל, לא היה נדחף עם חבריו בשעה שרבי שלמה היה אומר דברי תורה, אלא היה עומד בצד ומקשיב משם לדברי הרבי.

אמר על כך הצדיק רבי שלמה: 'חז"ל אמרו שהארון במשכן לא תפס מקום, ובכל זאת היו הלוחות מונחים דווקא בו. כזה הוא תלמיד ר' אהרן - הוא לא נדחק, אינו תופס מקום, אבל את תורתו הוא קולט יותר מכל האחרים'. והלימוד מזה הוא פשוט - ענווה וביטול הם הכלים לקלוט דברי תורה.

א חסידישער בליק

בענייני תורה ויהדות לאור החסידות

מחצית השקל בעבודת האדם

מי אנחנו באמת

הרב הקדוש רבי שלמה קרלינר זצ"ל אמר שהיצר הרע הכי גדול הוא לשכוח מי אנחנו באמת. (הובא בליקוטים בסוף ספר בית אהרן).

מצוות מחצית השקל מלמדת אותנו יסוד גדול במהותו של יהודי, והכח שיש לכל אחד ואחד מישראל לעבוד את ה' בחיי היום יום בתנועה נפשית של מסירת נפש, כדלקמן.

דהנה, במצות מחצית השקל מצינו שני פרטים מיוחדים: א) החפצא שבו נעשית המצוה שצריך לתת מחצית השקל דוקא, ולא שקל שלם. וכמו שפסק הרמב"ם: "מחצית השקל זו, מצותה שיתן מחצית מטבע שבאותו זמן". ב) מעשה הנתינה צריך להיות בפעם אחת, כמו שפסק הרמב"ם: "אינו נותנו פעמים רבות, היום מעט ולמחר מעט, אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת".

יודועה תורת הרב המגיד (אור תורה מה, ד ואילך) בענין מחצית השקל, שמציאותו של הנותן היא 'חצי', כי בני ישראל הם חצי מהקב"ה, כביכול, כיון שלכל איש ישראל יש נשמה קדושה שהיא 'חלק אלקה ממעל ממש'. כלומר, הקשר בין יהודי להקב"ה אינו רק מצד מעשיו שעושה רצונו של הקב"ה, אלא יהודי מקושר להקב"ה מצד עצם מציאותו, כי נשמתו היא חלק אלוהה ממעל, וכפתגם רבנו הגדול בעל התניא זיע"א - 'א איד ניט ער וויל און ניט ער קעען זיין אפגעריסען פון ג-טליכקייט' - כיון שהקשר עם הקב"ה הוא עצם מציאותו!

וזוהו ענינה של מחצית השקל, לעורר את ההכרה וההרגשה שהנשמה היא חלק - 'מחצית' - מהקב"ה, ושאיהפ להתאחד עם ה'מחצית' השני, היינו עם הקב"ה, ע"י תורה מצוות.

מסירת נפש אמיתית

ועבודת ה' באופן כזה, מתוך הכרה שהנשמה היא חלק אלוהה ורוצה להתדבק בחצי השני, באה לידי ביטוי בעבודה של מסירת נפש:

בספר התניא מבוארת המעלה המיוחדת במסירת נפש של עם ישראל, שאמנם גם אצל אומות העולם מצינו שהיו כאלה שמסרו עצמם למיתה למען אמונותיהם, להבדיל, אבל אין זו מסירת נפש אמיתית שמיוחדת לבני ישראל. דהנה, כלל הוא ד'כל חי רוצה בקיומו' - כל דבר רוצה בהמשך ושלימות מציאותו, וממילא מוכרח שכאשר גוי מוסר את עצמו למיתה הרי זה כתוצאה ממסקנה שכלית שהמסירת נפש כדאית הוא לו, דאל"כ למה מוסר את נפשו, והרי זה היפך הטבע דכל חי רוצה בקיומו.

אלא שבזה גופא יש כמה דרגות, יש מאומות העולם שמוסרים עצמם למיתה מתוך תקווה שיקבלו על זה שכר באיזה שהוא עולם רוחני. יש שמוסרים עצמם כאנשי צבא שמוכנים להשליך חייהם מנגד, מתוך שהם מקושרים למדינתם בקשר עמוק וחזק מאוד, מתוך מחשבה שאם ארצם ועמם ינוצחו ויפסידו במלחמה, למה להם חיים, ולכן שכלם מחייב להשליך חייהם מנגד בשביל ניצחון המלחמה, כי דוקא על ידי זה יתוסף להם שלימות ארצם ועמם יוכלו להמשיך להתקיים.

ובכל אופן, הצד השווה שבהם הוא שהסיבה לכך שמוסרים עצמם למיתה היא כתוצאה מחשבון שהדבר כדאי להם ויוסיף לשלימות מציאותם.

לא כן היא המסירת נפש של בני ישראל שהיא באופן אחר לגמרי ולכן יש בה מעלה מיוחדת:

הפירוש האמיתי של 'מסירת נפש' הוא 'מסירת הרצון'. והסיבה והיסוד של מסירת נפש בבני ישראל אינם מתוך איזה חשבון שהדבר כדאי למי שמוסר נפשו. אדרבה, המסירת נפש היא מתוך שאינו חושב אודות

המשך בעמ' ג

מיטמוני הפרטה

רעיונות מפרטית הטיבוע באור החסידות
השראת השכינה דווקא על ידי דברים גשמיים

שרש החיצוניות גבוה מהפנימיות

כתוב במאמרי אדמו"ר הזקן בעל התניא נ"ע (תקס"ד עמוד קכו) וזה לשונו הק':

והנה ידוע מהבעש"ט והמגיד ז"ל ששרש החיצוניות גבוהות מהפנימיות וכו',
דוהו הוראה על גובה מדרגות שרש החיצוניות, מאחר שירדה כל כך בלבושים
והעלמות עד למטה מטה כידוע שכל הגבוה יותר יוכל להשפיל עצמו כו',
משא"כ השרש של הפנימיות לא יכול לירד ולהתצמצם כל כך כו' וד"ל. וזהו
ומושה נגש אל הערפל אשר שם האלקים כו', פירוש מאחר שירד כל כך למטה
בבחינת חיצוניות, בשרשו גבוה הוא יותר עד ששם דוקא האלק' והוא חשך
עליון ישת חשך סתרו כו', ובערפל נגש משה ליכלל גם בבחינת חיצוניות כו' לפי
ששם יוכל גם החיצוניות להכלל כו' וד"ל. עד כאן לשון קודשו.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

הנה אנו עומדים בקריאת הפרשיות של בניית המשכן ועשיית כליו. ויש לעיין בנקודה
אחת אשר בהבטה ראשונה, הוא מילתא דתמיאה ביותר, והוא שכל ענין ותוכן המשכן
(ובית המקדש) תלוי בדברים גשמיים, זהב וכסף ונחושת תכלת וארגמן וכו', ודווקא מהם
נצטוונו לעשות מקדש, והקב"ה מבטיח "ושכנתי בתוכם" שישכון דווקא בתוך המקדש
שיבנה מדברים אלו, וכן הוא גם בעבודת הקרבנות שהיו מקריבים בהמה גשמית על
המזבח, וזהו אחת מהעבודות העיקריות במשכן, וגם עבודה זו מקשרים דווקא למקום
גשמי, שהרי משהוקם המשכן נאסרו הבמות, ומותר להקריב קרבנות דווקא במשכן,
ואפילו קרבנות ברוחניות, היינו עבודת התפילה, שמוותרת בכל מקום, אעפ"כ נקרא בית
המקדש "זוה עשר השמים" ששם עוברות התפילות, ונפסק בשו"ע שצריך להתפלל
עם הפנים לארץ ישראל, ובארץ ישראל עצמה עם הפנים לירושלים, ובירושלים עצמה
עם הפנים למקום המקדש, ונמצא שהכל תלוי במקום מוגבל ומדוד בגשמיות.

ולכאורה אינו מובן, איזה עילוי יש בגשמיות שדווקא בזה הקב"ה משרה שכינתו
כמבואר בפרשיות אלו, והרי לכאורה התנאים להשראת השכינה צריכים להיות בעבודה
רוחנית ובענינים רוחניים ודברים נעלים?

כל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר

ידוע הכלל שנזכר כמה פעמים בתורת חסידות (לקוטי תורה אמור לד, ג לט, ג ועוד, שערי
אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פרק יב, שם פרק לב ואילך, ובכ"מ) - כל הגבוה
ביותר, יורד למטה ביותר, והיינו שכל דבר בעולם הזה יש לו שורש בעולמות העליונים,
ואין בעולם חפץ כלשהו או רעיון וענין כלשהו, שאין לו שורש רוחני למעלה. וככל
שהדבר נמוך יותר, כן שרשו למעלה גבוה יותר. ולפיכך, עצם הדבר ש"ושכנתי בתוכם"
קשור עם מקום גשמי מוגבל וענינים גשמיים, זהו ההוכחה שמתגלית כאן מדרגה
נעלית מאד, שיכולה לבוא לידי גילוי רק למטה ביותר.

ובעצם, דבר זה הוא בכל התורה ומצוות שהן בגשמיות דייקא (ואכמ"ל) אבל החידוש
של המשכן והמקדש ועבודת התפילה הוא שרואים בעין הגשמית את האור הגבוה
ביותר כפי שהוא למטה ביותר.

נמנע הנמנעות

ולתוספת ביאור יש להקדים, דהנה הקב"ה הוא אמיתית הבלי גבול שאינו מוגבל ח"ו
בשום הגבלות, לא במקום, ולא בלמעלה מהמקום. וכשם שאין להגדיר את הקב"ה על
ידי הגבלות של מקום, כך אי אפשר להגדירו על ידי הגבלות של למעלה מהמקום, שכן,
גם למעלה מהמקום הוא תואר המורה על הגבלה מסוימת וגם זה עצמו שהוא מוגדר
כאילו בבלי גבול ואין לו גבול, והרי הקב"ה הוא למעלה מכל תואר המגביל, ורק כאשר
באים יחדיו מקום - ולמעלה מהמקום, גבול ובלי גבול יחדיו, הרי ההתחברות של שני
ההפכים כאחד מורה על כח עצמותו ית' שהוא "נמנע הנמנעות", פירוש מן הנמנע
שיהיו אצלו נמנעות, והיינו שאצל הבורא יתברך לא קיים מושג של דבר נמנע, כי
הקב"ה הוא נושא הפכים ומחבר שני דברים מנוגדים ("נמנע" הוא דבר שחוסר האפשרות

המשך בעמ' ג

ניצוצי חסידות

ארון העדות

הרב יוסף מעסינג זצ"ל אב"ד גאסטין ושעמפון, פריסיין

'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח)

לא אמר הכתוב 'ואשכון בתוכם', לשון עתיד, לרמז
שכאשר אך יסכימו ישראל בלבם לעשות משכן לה', תיכף
ימשיכו על עצמם השראת השכינה במחשבה לבדה, כי
מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וזהו 'ועשו לי
מקדש', פירוש, כאשר יגמרו לעשותו בפועל, 'ושכנתי'
לשון עבר, כי כבר שכן בתוכם קודם לכן.

ישמח ישראל

האדמו"ר רבי יחזקאל ישראל יצחק דנצינר זצוק"ל מא"כסנדר

'ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו' (שמות כה, ט)

ככל אשר אני מראה אותך, פרש"י המקרא הזה מחובר
למקרא שלמעלה הימנו, ועשו לי מקדש - כאשר אני
מראה אותך וכן תעשו לדורות וכו' ע"ש.

נוכל לפרש ע"ד רמז, שצריך כל אחד ואחד לידע כי אלמלא
הקב"ה עוזרו לא יכול לו, שהכל הוא רק בעזר ה', כענין המנורה
"שהיה משה מתקשה בה אמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור
והיא נעשית מאליה", דהיינו שרק בכחי נעשה הכל. וזהו חיזוק
לדורות הבאים, אף ח"ו כשיחרב הבית, ויצטרך כל אחד לעשות
את עצמו למשכן לו יתברך, ולא ידעו איך ומה לעשות, ידעו כי
גם במקדש לא היה בכח האנושי ובפעולתם לעשות הכל, רק בכח
ובעזר ה' נעשה הכל, כן גם אנחנו בעזר ובכח ה' נעשה עצמינו
למשכן לו יתברך.

בית ישראל

האדמו"ר רבי ישראל אלתר זצוק"ל מגור

'ועשית שנים כרבים זהב' (שמות כה, יח)

התורה מרמזת ללומדי תורה, שסמוך לארון ולכפורת תורה.
ופירש"י "כרבים - דמות פרצוף תינוק להם" כתינוק שאינו
יודע, וזאת העיקר ללומדי תורה שידע שעוד אינו יודע, ובה
יכול להגיע להבין קצת בתורה. "והיו הכרבים פרשי כנפים
למעלה" (שמות כה, כ), לבקש מהשי"ת להבין בתורה, הוא
יפתח לבנו בתורתו. ופניהם איש על אחיו, אולי הרמז ללמד
לאחרים ועי"ז יש לו ג"כ מזה כדאיאת ומתלמידי יותר מכולם.

דברי בינה

האדמו"ר רבי יצחק יעקב רבינוביץ זצוק"ל מביאלא

'והנשאים הביאו את אבני השהם' (שמות לה, כז)

וצריך להבין, למה הביאו הנשאים דוקא את אבני השהם?

ונראה ע"פ מה שאמרו חז"ל שאצל כל שבט, מי שחטא
חס ושלום היתה אבנו כהה, שנתכהתה אבנו ולא היתה לה
בהירות, כך הנשיאים, יש להם גדולה רק בשביל ישראל,
שראשי ישראל אין להם בהירות רק כפי גודל מעלת ישראל,
ואם חס ושלום חוטאין אין להם בהירות. ונמצא, כל נשיא
מישראל היתה לו בהירות רק לפי צדקת שבטו, כמו אבני
השוהם.

אישי חסיד היה

תולדותיהם והנהגותיהם של חסידים

רבי יצחק מתתיהו לוריא ז"ל, מחשובי חסידי סלונים

על כותל הבית. "זה הוא רבי" אמר לנכדו בהצביעו על התמונה, "אך מי הוא זה היושב בסמוך אליו אשר נראה כערליכער איד?" "זיידע", השיב הנכד בתמיה, "הרי זאת תמונתך", אך יצאו הדברים מפי הנכד וידו של ר' מתתיהו הונחה על פיו בחיורון כשהוא מסמן בידו לבלתי ידובר ממה שעכשיו היה כאן. "סבור הייתי", התלחש בינו לבין עצמו בביישנות, "שזהו הערליכער איד". אף שישב ארבעים שנה בביתו עם מראה לנגדו, אף על פי כן, לא ידע ולא הכיר את מראהו כי כיון שהחליט לא להגביה עין לעבר המראה לא הוגבהו עיניו מאליהן ללא רשותו. כך שלט על כל חושיו ותנועותיו לבלתי תניתן להם הליכה חפשית.

מתמיד בלימודו היה ר' מתתיהו, בכל הזמנים עמל בתורה, בגמרא ראשונים ואחרונים, כתב חידושי והוציא ספרים אשר נקראו בשם המתאים לו "שערי לימוד", כיון שפותחים שערים חדשים לפני הלומד.

סדר קבוע היה לו בין השעות של חצות הלילה עד לשעה חמש לפנות בוקר. גם בזמנים אשר לא התאפשר לו לשבת לפני ספר, היתה מחשבתו כולה שקועה בסוגיא אשר בה עסק. פעם התבטא עליו רבו הברכת אברהם כשהיתה אצלו שאלה של שיקול הדעת - "צריך לשאול את ר' מתתיהו, הוא לומד תורה לשמה שאמרו עליו חז"ל להניין ממנו עצה ותושיה".

עבודה מיוחדת היתה אצלו ההתנהגות של שבת קודש, בדוגמת חסיד אמיתי אשר יום השבת כולו אומר אש קודש של עבודת השם, מחצות היום של ערב שבת קודש עד הרבה אחר יציאת השבת, בקדושה עילאית ובהתרוממות רוח אשר השפיע על כל הסביבה.

בסוף ימיו כתב קונטרס מיוחד כעין צוואה - כל כולו בענין עבודת יום השבת, בו משקף ר' מתתיהו את מהותו ודרכו בעבודתו.

החסיד ר' יצחק מתתיהו לוריא ז"ל, מהאריות שבחבורה בין חסידי סלונים, הי' גאון בתורה וגאון בעבודה. כדרכם של גדולי חסידי סלונים, כל תנועה אצלו היתה מחושבת ולא עשה שום דבר ממילא ובדרך אגב, אף דבר קל כהרמת עיניו לא עשה בלי שקדמה לו מחשבה.

הסיפור הבא ממחיש זאת וגם מעיד על עדינות מדותיו. והמעשה שהי', לאחר חתונתו בשנת תר"ע ביקש אחד מבני המשפחה לרכוש עבורו ארון בגדים גדול ורחב אשר בחזיתו היתה קבועה בו מראה (שפיגל). קיומה של המראה לא היתה לרוחו של ר' מתתיהו והוא סירב בעדינות לבנות ארון זה. הרוכש הבין אחרת וקם ועשה מעשה והזמין נגר שאכן בא ובנה את הארון. ר' מתתיהו ישב ולמד ולנגד עיניו קם והיה ארון בגדים גדול ועליו מראה גדולה. תגובתו ביטאה את מהותו ושליטתו ברוחו. הוא לא רגז ולא התרעם שמישהו בונה בביתו דבר נגד רצונו. פשוט פנה אל הנגר לברר כמה עליו לשלם על הענין. מיום זה ואלך ישב ר' מתתיהו בביתו כשעל הארון מתנוססת מראה רחבה. ארבעים שנה דר ר' מתתיהו כשבביתו המראה, ערך את ספריו, רשם את מאמריו ועשה את צרכי הכלל והפרט שהיה עוסק בהם.

ככלות ארבעים שנה, נסתלקה זוגתו לבית עולמה ורק אז העביר ר' מתתיהו את המראה אל פנים הארון. בחייה לא חפץ לעשות זאת, כיון שידע כי היא מחבתת את הארון בצורתו זו. היתה לו סבלנות לחכות כמה עשרות שנים ורק לאחר ימייה שינה את הארון לצורה שחפץ בה לפני ארבעים שנה.

בשנת תשכ"ח ישב ר' מתתיהו בחתונות נכדו, לצידו של האדמו"ר הברכת אברהם מסלונים. מישוה הנציח במצלמה את דמויות ההוד הללו כשהם יושבים בצוותא מלאים זיו ומפיקים נוגה. לאחר זמן, בביקור בבית הנכד, ראה ר' מתתיהו את התמונה אשר ניצבה

מסירת נפש בחיי היום יום

לאחר שנתבארה מהותה האמיתית של מסירת נפש, מובן שמסירת נפש אינה דוקא כשאדם צריך למסור את חייו רח"ל אלא כל עבודת האדם צריכה להיות חדורה ברגש של מסירת נפש. כלומר, לעבוד את השי"ת מתוך הכרה פנימית שהמשמעות האמיתית של עבודת ה' אינה אמצעי שדרכו האדם יגיע 'לשלימות'.

ואילו עבודת ה' במסירת נפש היא שמניח את מציאותו על הצד לגמרי, ואינו חושב 'מה אני רוצה' אלא רק 'מהו רצוני יתברך' ומתמסר למילוי רצוני ית' בכל כחות נפשו.

ויכול אדם לחשוב, מכיון שהוא רק בשר ודם, שוכן בתי חומר אשר מעפר יסודם, הרי אין לו היכולת להגיע לשלימות, אלא אם ישקיע את כל חייו בעבודת ה', שהוא השלם אמיתי. ובדרך זו, אף שהיא גבוהה מאוד והוא אכן מרגיש את גדלותו של הקב"ה ושפלות עצמו, אבל סוף סוף כל היסוד של עבודתו הוא שלימות עצמו.

(מיוסד על פי לקוטי שיחות חלק לא)

עצמו כלל. יהודי מוסר את נפשו מפני שיש לו נשמה שהיא חלק אלקה ממעל ממש' המשתוקקת תמיד להתדבק בו ית' ולקיים את רצונו של הקב"ה, לא מפני שיקבל שכר על זה ולא מפני שיתוסף לו בשלימות מציאותו, אלא רק משום שזהו טבע נשמתו של יהודי, להימשך אחר הקב"ה ולקיים מצוותיו - מפני שזהו רצונו של הקב"ה!

ובשביל זה הוא מוכן אפילו למסור נפשו, לא כדי להשיג תוספת שלימות במציאותו, אלא אדרבה, משום שלא אכפת לו כלל שכל מציאותו תתבטל לגמרי!

ובזה מובן גם הדין השני במחצית השקל שהנתינה צריכה להיות בפעם אחת:

כשאדם עובד את הקב"ה מתוך איזה חשבון שהעבודה כדאית לו, אזי תמיד יש מקום לשקול כמה יתן וכמה ירוויח, אבל כשאדם עובד את ה' מתוך ההרגשה שהוא 'חלק' ומחצית של הקב"ה, ורוצה להתדבק בחציו השני, אין לו שום חשבון אודות עצמו אלא הוא נותן את כל עצמו בפעם אחת לעבודת ה', בלי שום חשבונות.

מטימוני הפרטיה המשך

לעשותו אינו מפני חסרון כח, אלא הוא נמנע מחמת עצמו, וזהו דבר הסותר לחלוטין את ההיגיון, והשכל אינו יכול לצייר מציאות כזו בשום אופן - עי' תשובות הרשב"א סתי"ח.

דווקא בעולם הזה הגשמי

זהו החידוש של המשכן והמקדש [ועבודת התפילה]:

מצד אחד מדובר במקום מוגבל ומסוים בעולם, וכן היו הגבלות ביריעות קרשים ואדנים, וכן בבנין בית המקדש, וגם כלי המשכן והמקדש היו במדה וגודל קבוע, והמדה היתה צריכה להיות מדויקת, ויחד עם זאת היה נראה במשכן ובמקדש בגלוי בעיני בשר כיצד

וכל זה הי' בגלוי לעין כל, וכל אחד שנכנס לבית המקדש יצא עם פנים חדשות, וכן היא העבודה בתפילה, יכול להתהפך לאיש אחר בגשמיות ממש (כל זה הוא בנוגע למשכן ומקדש משא"כ סתם תורה ומצוות שהן ג"כ עצמותו יתברך אבל הוא בהעלם).

(מיוסד על לקוטי שיחות חלק ג פרשת תרומה)

ליכרון עולם בהיכל ה'
 יודינו רבי החסיד הנדין הנפירם חנן תורה וחסידות
הרב מאיר זאיאנץ
 בן ר' ששתה יצחק ע"ה
 ממנו הרויח של הדורות התרדית עם, אצלו, באייל
 זכות בניו הרבנים מנשיכי רופו, הנדיים החסידים החשובים
הרב ישראל אפרים מנשה והרב יוסף משה שיון
 ח"ת ילדות בכל אשר יפנו, ויטאל כל משאלות לבנם לשבח

זכרון צדיקים

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור זיע"א בעל חיים וחסד

נסתלק כ"ג אדר תקמ"ז

פעם שלח המגיד ממעזריטש זיע"א את תלמידיו הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעבסק זיע"א ואדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א לשקלאוו. כשהגיעו, אמרו שרצונם לדרוש בבית המדרש הנקרא 'בית מדרש של שלש מאות גאונים', שעד אז אף דרשן לא העז לבוא לדרוש בבית מדרש זה, בו ישבו שלש מאות גאונים. מיד נפוצה השמועה שהגיע גאון שבגאונים אשר עומד לדרוש בבית המדרש של הגאונים.

כשעלה אדמו"ר הזקן על הבימה שאל: מה מעדיפים אתם, לשאול אותי או שאני אשאל אתכם? לאחר שקלאו וטריא החליטו שהוא ישאל והם יענוהו. התחיל לומר את המשנה במסכת אבות "ר"מ אומר כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ומגלין לו רזי תורה". והמשיך: "בוודאי אתם גאונים ולומדים תורה לשמה, אם כן איפה הם רזי התורה שלכם?" וירד מן הבימה נשא רגליו ויברח.

מיד הבינו שזה אחד מה'כת' ואין ליתן לב לקושייתו, אבל אחד מהם התחיל לחשוב, הן אמת שהוא מה'כת', אבל הקושיא נכונה היא. יצא לחפש אחריו, כשמצאו שאלו: היכן התירוץ? אמר לו: במעזריטש. נסע למעזריטש ונהי' לאחד מגדולי תלמידי המגיד, הלא הוא הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור בעל חיים וחסד.

הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זיע"א

נסתלק כ"א אדר תקמ"ז

אודות ספרו של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק 'נועם אלימלך' מקובל אצל חסידים שהוא 'ספר של צדיקים'.

הרה"צ רבי אברהם יהושע העשיל אבד"ק טלוסט סיפר שפעם אחת הי' אצל הרה"ק רבי חיים מקאסוב בעל "תורת חיים" והי' מביט בסה"ק נועם אלימלך. כאשר בא הרה"ק הנ"ל לבית, שאל אותו באיזה ספר הוא מעיין, והשיב לו בספר נועם אלימלך. ושאל אותו: "ידעת מה שכתוב בספר הזה?" והשיב לו: "איך אוכל להבין הלא מורגל בפי הכל: מי שיכול להבין בסה"ק נועם אלימלך יוכל להחיות מתים?" והשיב לו הרה"ק רבי חיים: "אני איני אומר כן, אני אומר: מי שיכול להחיות מתים, יכול להבין בסה"ק נועם אלימלך".

הרה"ק רבי יהודא צבי מראזלא בעל דעת קדושים אמר: "בעת שהנני פותח סה"ק נועם אלימלך מוצא אני בקטע נועם אלימלך דף שלם של פרי עץ חיים".

רבי אלימלך המשיל את "חבלי משיח": באותה תקופה, ישלשל הקדוש ברוך הוא חבל ארוך מן השמים לארץ, חבל שיתנדנד אנה ואנה ברוח מצויה ושאינה מצויה, הרבה ינסו להיאחז בחבל וככל שתנודתו תגבר, יהיו שיתייאשו, יניחו את אחיזתם וישמשו לארץ. ואותם שיישארו בכיורון האחרון, כך אמר הרבי רבי אלימלך, הם שיזכו לאורו של משיח!

מפי חסידים

אמרות, מטילים ופתגמים מפי חסידים

לקיים רצון ה' בכל מצב

כשהאחים הקדושים הצדיקים רבי אלימלך מליזענסק ורבי זושא מאניפולי זצוק"ל, ישבו בתפיסה, היתה פעם אחת לפנייהם כלי שעשו בו צרכים ולא יכלו לומר שום דבר שבקדושה נגדו, ולא יכלו ללמוד ולהתפלל. האחים נפלו ברוחם על שאין להם אפשרות לעבוד את הקב"ה. פתאום אמר אחד מהאחים לאחיו: "צריכים אנחנו להיות בשמחה שהרי אנו מקיימים רצון ה' ע"י שאנו לא אומרים דבר שבקדושה במקום זה!"

והתחילו האחים הקדושים לרקוד סביב הכלי מתוך רוב שמחה על שזכו לקיים רצון ה'.

שומר התפיסה שמע את הרעש של הריקוד ובא לראות מה קורה שם. כשראה שהם שמחים ורוקדים סביב הכלי, אמר להם השומר: "אם הכלי הזה עושה אתכם כל כך בשמחה, אטלנו מכאן שלא יהי' לכם במה לשמוח..."

מסירת נפש על סכינים

בעיר אחת רצו החסידים רצו למנות שוחט חסידי לעיר, היות שהרה"ק בעל התניא זיע"א הנהיג להשתמש בסכינים מלוטשים (סכינים חדים משני הצדדים), אבל המתנגדים התנגדו שהשוחט יהיה חסיד.

נסעו החסידים אל הרה"ק בעל הצמח צדק וסיפרו לו אודות המחלוקת שיש בעירם את מי למנות

כשוחט. ענה להם הצמח צדק - "על סכינים של הסבא צריכים מסירת נפש".

מיד כששמעו זאת החסידים הלכו והביאו שוחט חסידי לעיר. כשנודע הדבר למתנגדים, לקחו המתנגדים את החסידים לדין תורה וטענו בבי"ד שהיות שהמתנגדים הם התלמידי חכמים והלמדנים של העיר, צריכים הם להיות אלו שיחליטו בכל עניני דת ודין בעיר, והם לא מסכימים שהשוחט יהיה חסיד. אמר להם חסיד אחד: אם כן, צריכים אנו לברר מי הם הלמדנים החסידים או המתנגדים. ונטל ספר מהרש"א שהיה מונח על השולחן (שהיה אז כרוך בכרך בפני עצמו), ופתחו ואמר להם שישבירו לו מה מחדש המהרש"א שם על הגמרא רש"י ותוס'. המתנגדים לא ידעו מה לענות ואמרו שהם צריכים לעיין קודם בהסוגיא... מיד התחיל החסיד להרצות בפניהם הגמרא רש"י ותוס' ומה שהמהרש"א מחדש. אח"כ פתח את הספר בעוד מקום ושוב שאלם והם לא ידעו לענות, ושוב התחיל להרצות כל הסוגיא בהירות, וכך עשה כמה פעמים עד שנתברר שהחסיד הוא גאון נפלא ויודע כל הש"ס עם המהרש"א בעל פה, ונתבטלה טענת המתנגדים שהם הם התלמידי חכמים, והחסידים נצחו את הדין תורה.

אחר כן שאלו החסידים לאותו חסיד היתכן שהתגאה שיוודע ללמוד, האם זה מה שחסידות מלמדינו? ענה להם החסיד - הרי הרבי אמר שעל

סכינים של הסבא צריכים "מסירת נפש"...

הרה"ח ר' יואל כהן ז"ל הסביר, שחסיד זה הי' בדרגא של ביטול אמיתי שבכלל לא חשב אודות עצמו - לא אודות "ישות" עצמו וגם לא אודות "ביטול" עצמו, אלא כל מחשבתו היתה לעשות רצון הקב"ה, ואם רצונו של הקב"ה דורש ממנו לגלות "למדנותו" הוא עשה את זה, וזהו ביטול אמיתי.

מסירת נפש של חיילי הצאר

סיפר הרה"ח ר' מענדל פוטערפאס ז"ל: הצאר ניקאלאי בא פעם עם חייליו לנהר שהיו צריכים לחצותו, ולא היה שם גשר וכדומה. בלי שום שהיות קפצו קבוצה של חיילים לתוך המים וטבעו, ועליהם קפצו עוד קבוצה של חיילים ועליהם קפצו עוד קבוצה עד שמגופותיהם נעשה גשר, והצאר וחייליו חצו את הנהר על גביהם...

ר' מענדל אמר שםסיפור זה יכולים ללמוד מהי מסירת נפש אמיתית, שהחיילים קפצו לנהר כדי שהצאר יוכל להמשיך נסיעתו אפילו שידעו שימותו על ידי זה... אבל עוד יותר רואים מסירת נפש מהקבוצה הראשונה שקפצה למים, שחיילים אלו בכלל לא חשבו אודות עצמם, שהרי הם היו מכוסים על ידי כמה שכבות של חיילים ולא יזכו אפילו לזה שהצאר ידרוך על גופם... אלא קפצו למים בלי שום חשבונות, וכל מחשבתם היתה שהצאר יוכל להמשיך בנסיעתו!

